

Adroddiad i'r Y Cabinet

Dyddiad y cyfarfod: 21 Medi 2021

Aelod Arweiniol / Swyddog: Julian Thompson Hill

Awdur yr Adroddiad Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo

Teitl Adroddiad Cyllid (Awst 2021/22)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arni ar gyfer 2021/22. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor, a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2021/22.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod yr Aelodau'n nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2021/22 a'r cynnydd ar y strategaeth y cytunwyd arni.

3.2 Bod yr Aelodau yn cymeradwyo'r achos busnes i ddatblygu safle hen lyfrgell Prestatyn fel yr argymhellwyd gan y Grŵp Buddsoddi Strategol (gweler Adran 6.7 ac Atodiadau 5 a 6)

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn crynhoi cyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2020/21 sydd yn Atodiad 1. Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £216.818 miliwn (£208.302 miliwn yn 20/21). Rhagwelir y bydd gorwariant o £0.835 miliwn ar wasanaethau a chyllidebau corfforaethol (£0.748

miliwn fis diwethaf). Amlinellir y naratif o amgylch y risgiau a'r rhagdybiaethau presennol sy'n sail i'r asesiad hwn yn Adran 6.

Roedd cyllideb 2021/22 yn gofyn am ddod o hyd i a chytuno ar arbedion gwasanaeth ac arbedion effeithlonrwydd o £4.448 miliwn fel y nodir isod:

- Mae Ffioedd a Thaliadau wedi bod yn destun chwyddiant yn unol â'r polisi Ffioedd a Thaliadau a gytunwyd (£0.462 miliwn).
- Mae arbedion effeithlonrwydd gweithredol (£690,000) wedi eu nodi yn bennaf gan wasanaethau drwy gydol y flwyddyn ac o fewn cyfrifoldeb a ddirprwywyd i Benaethiaid Gwasanaeth mewn ymgynghoriad ag Aelodau Arweiniol.
- Mae arbedion o £0.781 miliwn hefyd wedi eu nodi sy'n newid darpariaeth gwasanaeth mewn ffordd a chawsant eu rhannu mewn manylder gyda'r Cabinet a'r Cyngor yn sesiynau briffio mis Rhagfyr.
- 1% (£0.733 miliwn) Targed effeithlonrwydd ysgolion o Gyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion.

Tybir bod y cynyddiadau ffioedd a chostau a'r arbedion corfforaethol eisoes wedi'u cyflawni a dirprwywyd arbedion yr ysgolion i'r cyrff llywodraethu i'w monitro a'u cyflawni.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Manylir ar naratifau gwasanaethau sylweddol sy'n egluro amrywiadau a risgiau yn Atodiad 2, ond dylid nodi'r canlynol hefyd:

6.1 Effaith y Coronafeirws – Mae'r strategaeth o weithio mewn partneriaeth gyda Llywodraeth Cymru wedi helpu i sicrhau dros £23 miliwn o gymorth ariannol uniongyrchol y llynedd. Dylai cyhoeddiadau cyllid pellach yn ddiweddar sicrhau fod pwysau Covid ar

gyfer chwe mis cyntaf 2021/22 yn cael eu bodloni. Cadarnhawyd y bydd y system hawliadau gwariant misol a hawliadau colled incwm chwarterol yn parhau. Ni chafwyd cadarnhad ar gyfer gweddill y flwyddyn hyd yma. Hyd yma, mae pedwar hawliad gwariant wedi cael eu cyflwyno ar gyfer mis Ebrill i Orffennaf, sy'n gyfanswm o £2 filiwn. Mae hawliad incwm o £1.9 miliwn ar gyfer chwarter 1 hefyd wedi ei gyflwyno. Disgwylir y bydd yr hawliadau incwm yn dechrau gostwng yn awr gan fod y cyfyngiadau Covid ehangach wedi gostwng, fodd bynnag mae hawliadau gwariant yn debygol o barhau.

6.2 Cyllidebau Corfforaethol – rhagwelir yn bresennol y byddant yn cyrraedd sefyllfa gytbwys. Fodd bynnag nodwyd y risgiau canlynol yn y misoedd blaenorol, rhai o'r rhain bellach wedi eu datrys. Gallai hyn ganiatáu ar gyfer rhyddhau arian at raid i helpu i ariannu gorwariant gwasanaeth.

- Effaith parhaus Covid ar Incwm o'r Dreth Gyngor – mae hyn dal yn risg er bod perfformiad yn y maes hwn yn gwella
- Effaith barhaus ar y Cynllun Gostwng Treth y Cyngor – ar hyn o bryd mae'r gyllideb ychwanegol a gytunwyd fel rhan o 21/22 yn ddigon i ariannu'r gwariant a ragwelwyd yn y maes hwn – fodd bynnag mae hyn yn parhau i fod yn faes bregus a effeithir gan y sefyllfa economaidd ehangach
- Setliad cyflog ar gyfer 2021/22 – gall y cynnig diweddar ynghylch gweithwyr llywodraeth leol a'r cyhoeddiad ynghylch cyflog athrawon gael eu hariannu o fewn y pwysau sydd wedi eu cynnwys yng nghyllideb 21/22.

Bydd y sefyllfa yn parhau i gael ei monitro'n ofalus dros y misoedd nesaf.

6.3 Ysgolion – Roedd y gyllideb a gytunwyd gan y Cyngor ar gyfer 2021/22 yn cynnwys cyfanswm buddsoddiad ychwanegol net o ychydig dros £2.5 miliwn yng nghyllidebau dirprwyedig ysgolion (heb gynnwys cynnydd mewn grantiau gan Lywodraeth Cymru). Yr amcanestyniad diweddaraf ar gyfer balansau ysgol i'w cario ymlaen i 2022/23 yw balans credyd net o £3.936 miliwn, sy'n cynrychioli gostyngiad o £1.734 miliwn yn y balansau sydd wedi'u dwyn ymlaen i 2021/22 o £5.670 miliwn. Mae gorwariant bychan o £124,000 ar gyllidebau nad ydynt wedi eu dirprwyo. Mae'r symudiad yn ymwneud yn bennaf â grantiau Covid unigryw a gafwyd yn y flwyddyn ariannol ddiwethaf a gynyddodd arian wrth gefn ysgolion ac a drefnwyd bellach i'w gwario yn y flwyddyn ariannol hon ar y rhaglen dal i fyny ac adferiad Covid mewn ysgolion.

6.4 Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn tybio y bydd gostyngiad o £1.315 miliwn mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn, sydd £0.662 miliwn yn fwy na'r £653,000 pan gymeradwywyd y gyllideb. Mae'r Gyllideb Gyfalaf o £20.7 miliwn yn cael ei rhannu'n bennaf rhwng gwelliannau arfaethedig i'r stoc dai bresennol (£6.7 miliwn) a chaffaeliadau a datblygiadau tai newydd (£14 miliwn).

Rheoli'r Trysorlys – Ar ddiwedd mis Awst, roedd cyfanswm benthyciadau'r Cyngor yn £231.4 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 3.94%. Roedd y balansau buddsoddi yn £13.8 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.01%.

6.6 Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor ynghlwm yn Atodiad 3. Swm y cynllun cyfalaf a gymeradwywyd yw £54.69 miliwn, ac mae'r gwariant hyd yma'n £9.83 miliwn. Mae Atodiad 4 yn cynnwys diweddariad ar y prif brosiectau sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf cyffredinol.

6.7 Yn ddiweddar bu i'r Grŵp Buddsoddi Strategol adolygu achos busnes ar gyfer ailddatblygu hen lyfrgell Prestatyn ac argymhellir ar gyfer cymeradwyaeth gan y Cabinet. Bydd yr ailddatblygiad arfaethedig yn golygu dymchwel yr hen lyfrgell ac adeiladu 14 rhandy un ystafell wely ar gyfer rhent cymdeithasol a 2 uned fasnachol llawr gwaelod. Amcangyfrif o gost y cynnig yw £4.317 miliwn gyda chymysgedd o gyllid trwy'r Cyfrif Refeniw Tai (£2.892 miliwn) a Grant Tai Cymdeithasol Llywodraeth Cymru (£1.425 miliwn). Mae'r achos busnes wedi ei gynnwys fel atodiad 5 ac mae'r Aseiad o Effaith ar Les yn atodiad 6. Cyflwynwyd yr eitem i'r Cabinet ym mis Gorffennaf fel eitem ar lafar a rhoddwyd cymeradwyaeth i gychwyn y broses gaffael ar yr amod fod yr Achos Busnes Llawn yn cael ei gyflwyno i'w gymeradwyo ym Medi.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o'r Effaith ar Les?

Cafodd Aseidiadau o'r Effaith ar Les ar gyfer y cynnydd yn Nhreth y Cyngor eu cyflwyno i'r Cyngor ar 26 Ionawr.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Arwain Strategol, cyfarfodydd Briffio'r Cabinet, Arweinwyr Grŵp a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllideb Ysgol wedi'i

gynnwys yn y cynigion drwy'r flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Mae'r pandemig Covid-19 wedi effeithio ar y lefel o ymgynghori ac ymgysylltu gyda'r cyhoedd. Ond er hynny mae cynlluniau mewn grym i ymgysylltu'n gynnar gyda'r holl fudd-ddeiliaid yn ystod proses gyllidebol 2022/23.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Rydym yn falch ein bod yn dechrau'r flwyddyn ariannol hon mewn sefyllfa well nag yr oeddem wedi'i ofni diolch i'r dull o weithio mewn partneriaeth gyda Llywodraeth Cymru, a dylid cofio bod CSDd wedi derbyn dros £23 miliwn o gyllid uniongyrchol gan LIC i helpu'r Cyngor. Gobeithir y bydd y cymorth ychwanegol a nodwyd am y 6 mis cyntaf o 2021/22 yn sicrhau bod y Cyngor yn gallu cynllunio i'r dyfodol mewn modd cadarnhaol. Mae gwaith monitro cynnar wedi dangos pwysau yn y meysydd arferol; Digartrefedd a Gwasanaethau Plant. Rydym wedi buddsoddi'n sylweddol yn y meysydd hyn dros y blynyddoedd diwethaf a disgwylir y bydd yr angen yn parhau. Mae pwysau cychwynnol eisoes wedi'u cynnwys yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig a chaiff y rhain eu hadolygu'n rheolaidd.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'n parhau i fod yn gyfnod heriol yn ariannol ac mae ansicrwydd mewn perthynas ag effaith barhaus Covid-19, Brexit a strategaeth ariannol Llywodraeth y DU wrth ymdrin â'r effaith ariannol hirdymor ar gyllid cyhoeddus yr ymateb Covid. Er bod y rhagolygon ariannol yn ymddangos yn ansicr, mae ein sefyllfa ariannol yn iach ac mae proses gyllideb 3/5 blynedd gadarn wedi cael ei chymeradwyo gan y Tîm Arwain Strategol, y Tîm Gweithredol Corfforaethol, y Cabinet ac yn cael ei chraffu gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.